

Örtülü Kazanç, Transfer Fiyatlandırması ve Yıllıkli Taraf Kavramları

YMM Bükürü PENALP

07 Ocak 2006

Örtülü Kazanç, Transfer Fiyatlandırması ve Yıllıkli Taraf Kavramları...

sukrusenalp@superonline.com

ssenalp@ubdt.com.tr

Küreselleşme

ile birlikte ülkelerin vergi sistemleri yeni olgularla karşılanmaktadır. Çok uluslu şirketler her zamankinden daha etkili bir şekilde küreselleşmenin getirdiği olanakları kullanarak ülkelerin vergi gelirlerini artırmakta, kendilerinin karlarını maksimize etmekte ya da zararlarını en aza indirmektedirler. Vergi gelirlerinin arttırılması yöntemlerinden biri örtülü kazanç ve örtülü sermaye yoluyla kazancın yüksek vergi oranlarına sahip ülkelere düşük vergi oranlı ülkelere aktarılmasıdır.

Konu

uluslararası literatürde transfer fiyatlandırması ve zayıf/gizli sermaye olarak tartışılmaktadır. Konu ile ilgili olarak ABD bapı çekmekte, OECD düzenlemelerini etkilemektedir. Dünya ticaretinin arttırılması ve serbestleştirilmesi konusunda çalışmaları yapan OECD, bütün ülkelerin sistemlerinin uyumlaştırılması için önerdiği Çifte Vergilendirmeyi Önleme Anlaşma Modelinde ve Transfer Fiyatlandırma Rehberinde, yeknesak ve tavsiye niteliğinde kurallar getirmiştir. Diğer ülkeler OECD düzenlemeleri çerçevesinde kendi iç mevzuatlarını uyumlaştırmaktadırlar. Avrupa Topluluğu üyeleri de benzer bir tutum takınmaktadırlar.

Ülkemiz

ise yarım asırlık Kurumlar Vergisi Kanunundaki örtülü kazanç ve örtülü sermaye müesseselerini hem tam mükellef kurumlara hem de dar mükellef kurumlara uygulamaktadır. Diğer taraftan, OECD Modeli esas alınarak imzalanan Çifte Vergilendirmeyi Önleme Anlaşmalarıyla Türkiye, batı ülkelerinin benimsedikleri kuralları kendi iç mevzuatının bir parçası yapmaktadır.

Transfer Fiyatý

Transfer

fiyatý veya iþletme-içi fiyat, bir iþletmenin bir biriminin bir diðerine aktardýđý mal ve hizmetlere uygulanan deðerleme veya fiyattýr. Aralarýnda mal veya hizmet alýpveriþi bulunan birimlerin kar sorumluluđu yoksa, yani bu birimler maliyet merkezleri ise transfer fiyatlarý olarak genellikle maliyetler kullanýlýr. Bu uygulama maliyet merkezi kavramý ile tutarlý bir çözümdür. Çünkü bir maliyet merkezi yöneticisi, maliyet merkezine yüklenen maliyetlerin hesabýný, dönem sonu stoku ve bir diðer maliyet merkezine (veya ambara) aktardýđý üretimin maliyeti toplamýyla verir.

Bir

iþletmede kaynaklarýn ekonomik dađýtýmý (iþletme varlýklarýnýn elde edilmesi ve kullaným alanlarýnýn saptanması) ile ilgili kararlar, maliyetler yanýnda gelirler (hasýlat) ile ilgili bilgileri de gerektirir. Maliyet merkezleri yöneticilerine gelirlerle ilgili sorumluluk verilmemesinin temel nedeni, bu yöneticilerden kaynak dađýtým kararlarý vermelerinin beklenmemesidir. Bu kararlar merkezi yönetim tarafýndan verilir. Merkezkaç yönetime sahip bölümsel bir örgütte ise, bölümlerin (kar veya yatýrym merkezlerinin) yöneticilerinden, kaynaklarýn ekonomik dađýtýmý ile ilgili kararlar vermeleri beklenir. Bu nedendir ki, bölüm yöneticilerine, maliyetler yanýndan gelirler ile ilgili sorumluluklar da verilir. Aralarýnda mal ve hizmet alýpveriþi bulunan bölümler açýsýndan transfer fiyatý önemlidir, çünkü bu fiyat, mal ve hizmeti sađlayan bölüm için bir gelir, alan bölüm için ise bir maliyet oluþturur. Maliyetleri ve gelirleri etkilediði içindir ki, transfer fiyatý, bölüm yönetimlerinin kaynaklarýnýn dađýtýmýyla ilgili kararlarýný etkiler.

Transfer fiyatlamasý yöntemleri:

Literatürde önerilmiþ veya uygulamada denenmiþ çeþitli transfer fiyatlamasý yöntemleri mevcuttur. Bu yöntemlerin baplýcalarý þunlardýr:

1) Marjinal maliyet yöntemi

2) Pazar fiyatý yöntemi

3) Pazarlýk yöntemi

4) Tam maliyet yöntemi

5) Kar paylaşma yöntemleri

6) Çift fiyat yöntemi

Merkezkaç yönetime dayanan bölümsel bir örgütte, transfer fiyatının, amaç uyumluluğuna ek olarak iki ölçütü daha karşylaması gerekir. Bölümsel başarının ölçülmesi ve bölümsel otonomi. Ýdeal durum, her üç ölçütü de birlikte karşylayabilen transfer fiyatlarının saptanıp kullanılmasına olanak veren koşulların bulunmasıdır.

Transfer Fiyatlandırması ve Örtülü Kazanç Kavramları

Uluslararası

literatürde oldukça fazla tartışılan İngilizce Transfer Pricing kavramı, Türkçe'ye Transfer Fiyatlandırması olarak çevrilmiştir. Transfer fiyatlandırması (Transfer Pricing), birbiriyle bağılı şirketlerin kendi aralarındaki mal ve hizmet alım ve satımlarında veya benzeri ticari işlemlerinde uyguladıkları fiyatlardır. Benzer şekilde "...transfer fiyatlandırılması, bir işletmenin gelir-gider veya kar paylaşımı olarak bağıntılı olduğu, kar paylaşımı açısından aynı çýkar birliğine dahil olan, ana şirket veya alt şirketlerle veya yönetim ve denetimi itibariyle hakim durumda olduğu ortaklık, iştirak ve şubeleriyle, karşılıklı olarak mal ve hizmet sunumunda uygulanan fiyatlandırma olarak tanımlanabilir."

Kavram

vergi muhasebesi açısından, çok uluslu şirketlerin karlarını, değipik ülkelerde bulunan ana ve bağılı şirketleri arasında kaydırarak, vergiden kaçınmayı sağlayan bir yönetim ve muhasebe tekniği şeklinde tanımlanabilir.

Satıma

konu mal veya hizmet bir şirket veya şirket içindeki bir bölüm için çýktı, buna karşılık aynı çýkar birliği içindeki diğer bir şirket veya aynı şirketin diğer bir bölümü için girdi niteliğindedir.

Transfer

fiyatlandırması kavramının Türk Vergi Hukukunda tam karşılığы bulunmamaktadır. Buna rağmen, transfer fiyatlandırmasının emsallerinden farklılık arz etmesi halinde, farklılıkların tanımlaması

KVK'nun

17 nci maddesinde düzenlenen örtülü kazanç kavramı ile yapılmaktadır. Transfer fiyatlandırması aralarında değibik ağılardan bağ bulunan şirketler arasında mal ve hizmet alıp verilerinin nasıl olması gerektiği yönünde temel prensipleri ortaya koyan olumlu bir kavramdır. Örtülü kazanç kavramı ise hangi tür ilipkilerin vergi hukuku ağısından kabul edilmeyeceğini tanımlamaktadır.

Transfer

fiyatlandırması ile örtülü kazanç kavramları bir arada değerlendirildiğinde, emsallerine uygun olmayan transfer fiyatlandırmaları örtülü kazanç olarak mütalaa edilebilecektir. Diğer bir deyişle örtülü kazanç, transfer fiyatlarının kötüye kullanılması olarak değerlendirilebilir.

Vergi

rekabeti ülkelerin sermaye çekmek amacıyla tanıdıkları vergisel tepviklerin diğer ülkelerin vergi tabanlarında apınmaya neden olmasıdır. Sermaye hareketlerindeki liberizasyonun A.B. yi büyük bir vergi cennetine dönüştüreceği endişesi yaşanmaktadır. Bu süreç; finansal sermaye üzerindeki vergi yükünü hafifleterek küçük ülkelere diğer ülkelerden kaynak akıyı temin etme yönünde yararlı olurken, büyük ülkeler ağısından da vergi kaybı doğurduğu ağıktır.

Belçika, 1982 yılında ilk özel vergi rejimi uygulayan ülkedir. Çok uluslu finansal şirketlerin Avrupa ‘da en rağbet ettiği ülke iptirak ve temettülerin yurtdışına transferi dığı olduğu için Lüksembourg' dur. Hollanda sınırları içinde kurulmuş çok uluslu finans şirketleri için 1997' de özel vergi rejimi kabul etmiştir. Portekiz özel bölgelerde yerel idarelerin kontrolünde otonom vergi sistemleri uygulamaktadır. Yrlanda bankacılık, sigortacılık gibi akıpkan faaliyetleri yürüten yabancı kuruluşlara 2005 yılı sonuna kadar sürecek olan %10 luk oran (normal oran %32) uygulamaktadır. Yspanya' da A.B. ülkesi şirketler ile uluslar arası holding ve finansman şirketlerinin avantajlı vergi rejimine tabi tutulmaları söz konusudur. Ayrıca Yspanya, Kanarya Adaları'nın ekonomik gelişimini desteklemek amacıyla ZEC serbest bölgesinde -Yspanya'ya yerleşmiş olmayan kişilere mahsus - %35 yerine % 1 vergi oranı uygulamaktadır. İngiltere 1979 yılında döviz işlemleri üzerindeki denetimi kaldırdıktan sonra gelir ve kurumlar vergisi oranlarında indirim gitmiş, 1984'te de yabancı firmaların kontrol kurallarını kanunlaştırmıştır. Almanya ise 1990'lı yıllarda % 60 olarak uyguladığı kurumlar vergisi oranını 2002 yılında kademeli olarak %38 e kadar indirmek zorunda kalmıştır.

Bu durumu bertaraf etmek için A.B. içinde vergi ahenkleştirilmesi uygulaması gündeme gelmiştir. Ancak vergi rekabeti açısından avantajlı ülkeler bu duruma karpı çıkmaktadırlar.

Zararlı

vergi rekabetinin önüne geçilmesi yolunda AB etkin bir statüye sahiptir. AB Adalet Mahkemesinin vereceği kararlar yavaş da olsa AB üyesi ülkeler arasında yaptırım gücüne sahiptir.

Ülkeler;

çerçitli konularda ve bölgelerde uyguladıkları vergi muafiyetleri sınırlandırılmalı, karpılıklı olmak partıyla uluslararası işlemlerle ilgili bilgi alışverişini kısıtlayıcı işlemleri ortadan kaldırmalıdır. Uluslararası çifte vergilendirmeyi önleyici anlaşmalar yapılmalıdır. Buna ilaveten vergi cennetleriyle çifte vergilendirmeyi önleyici çalışmaları yapılmalıdır.

Transfer

fiyatlaması konusunda atılması gereken ilk adım ülkelerin üzerinde anlaşılan transfer fiyatlandırma kurallarının uygulanmasıdır. Bu konuda OECD nin önerdiği model ise, emsal fiyat ilkesidir. Bu ilkeye göre transfer fiyatı içerilen 2 şirket aynı şirket yapısının bir bölümü değil gerçekten 2 ayrı şirketmiş gibi olacak olan fiyatın aynısı olmalıdır.

Yeni

Kurumlar Vergisi Kanunu'nda çok önemli değişiklikler ve gelişmeler yer almaktadır. Bunlardan bir tanesi de mevcut Kurumlar Vergisi Kanunu'nun 17. Maddesinde düzenlenmiş olan "Örtülü Kazanç" ile ilgili Maddeye yönelik değişikliklerdir. Aslında söz konusu Madde, ruhu itibarıyla değiştirilmemiş "Transfer Fiyatlandırması" başlığıyla yeniden kaleme alınarak "Transfer Fiyatlandırma Yoluyla Örtülü Kazanç Dağıtım" konusu daha kapsamlı ve açık ifadelerle anlatılmıştır. Yeni Maddenin metni genel olarak, Türkiye'nin üye olduğu OECD'nin Çok Uluslu Şirketler ve vergi idareleri için 1995 yılında bir rapor çalışması beklende yayımlanmış olduğu genel transfer fiyatlandırma prensipleri ile uyum halindedir. Bu çerçevede, Madde metninde yeni tanımlar yapılmış ve halihazırdaki Kanun Maddesinde de ifade edilen bazı kavramlar bu defa teknik terim olarak açıklanmıştır.

Yeni Kurumlar Vergisi Kanunu (K.V.K.), üç ana kısımdan oluşmaktadır :

- Birinci Kısım : Tam Mükellef Kurumlarda Vergilendirme
- İkinci Kısım : Dar Mükellef Kurumlarda Vergilendirme
- Üçüncü Kısım : Ortak Hükümler ve Geçici Maddeler

Yeni

K.V.K.'nda, özellikle çokuluslu ve Türkiye'de faaliyet gösteren yabancı sermayeli şirketler için önem arz eden yeni düzenlemeler ve değişiklikler, ana başlıklar itibarıyla aşağıdaki gibidir :

Yabancı iştiraklerden elde edilen iştirak kazançlarının kurumlar vergisinden istisnası ile ilgili yeni düzenlemeler : Türkiye'de faaliyet gösteren şirketlerin kanuni veya ip merkezi Türkiye'de bulunmayan anonim ve limited şirket niteliğindeki şirketlerin sermayesine iştirak dolayısıyla elde ettikleri iştirak kazançlarının kurumlar vergisinden istisna olabilmesi için gereken şartlarda bazı değişiklikler yapılmıştır.

Vergi mevzuatımıza "Kontrol Edilen Yabancı Şirket" - "KEYP"("Controlled Foreign Company" - "CFC") kavramı : Yurt dışı iştirakleri olan Türk şirketleri açısından bu kavram önem taşımaktadır. Yeni K.V.K.'nda yer alan bu yeni düzenleme ile uluslararası vergi uygulamaları çerçevesinde, ticari veya sınıai mahiyette olmayan yatırımlarını yurt dışında düşük vergi oranlı ülkelere yönlendiren mükellefler ile Türkiye'de yatırım yapan mükellefler arasında oluşan vergi eşitsizliğinin ortadan kaldırılması mümkün olabilecektir. Kurumların, Türkiye'de yerleşik kurumlardan elde ettikleri iştirak kazançları kurumlar vergisinden istisna olmakla birlikte, yurt dışındaki kurumlardan elde edilen iştirak kazançları için istisna, belli şartların sağlanması halinde uygulanmaktadır (Bkz :5228 sayılı Kanun ile 1.1.2005 tarihinden itibaren yürürlüğe girmek üzere K.V.K.'nın 8. Maddesine eklenmiş bulunan 9., 10. ve 11. bentler ile bu bentlere ilişkin eklenmiş fıkralar). "KEYP" kavramı ve ilgili yeni düzenlemelerin getirilmesi ile, belirli şartları sağlayan yurt dışı iştiraklere yatırım yapan kurumlar vergisi mükelleflerinin, yurt dışı iştirakleri karlarını fiilen dağıtmaya bile vergisel açıdan dağıtmayı kabul edilerek bu iştiraklerinin gelirlerinin Türkiye'de kurumlar vergisine tabi tutulması söz konusu olabilecektir. Bu yeni düzenleme ile bu konudaki uluslararası vergi uygulamaları ile de uyum sağlanmayacağı olacaktır.

Büyük yatırımlarda vergi indirimi yapma imkanı getirilmiştir : Aşağıda sayılan alanlara yönelik olarak belli tutarların üstünde ve belli şartları sağlayan yatırımlar yapacak olan tam ve dar mükellef kurumlar Maliye Bakanlığı ile düzenleyecekleri ve Bakanlar Kurulu'nca onaylanacak sözleşmede taahhüt ettikleri şartları yerine getirmeleri

partýyla, belirlenen indirimli vergi oranlarýndan yararlanabileceklerdir :

- istihdam ve ihracatý arttırmaya yönelik yatýrýmlar,
- mahsul ve ürünleri ýslaha yönelik yatýrýmlar,
- yeni teknolojiye yönelik araþtırma-geliþtirme yatýrýmlarý,
- Türkiye'nin turizm kapasitesini arttırmaya yönelik yatýrýmlar,
- Petrol Kanunu ve Maden Kanunu'na göre yürütölen arama ve sondaj faaliyetlerine yönelik yatýrýmlar,
- Madenlerin iþletilmesine yönelik yatýrýmlar

Bu

çerçeve, istenen þartlarýn saðlanması kaydıyla, gerek kurumlar vergisi gerekse gelir (stopaj) vergisi oranlarýnda %90'a kadar indirim imkanı tanýnması söz konusu olabilecektir.

Geriyeye doðru mali zarar aktarımı mümkün olabilecektir :

Hali hazýrdaki K.V.K. düzenlemelerine göre, mali zararlar 5 yıl ileriye tabýnabilmekte, ancak mali zararlarýn geriyeye tabýma imkanı bulunmamaktadır. Yeni düzenlemelerle mükellefe, - istediði takdirde - geriyeye doðru 1 yıl mali zarar aktarımı imkanı getirilmesi planlanmaktadır. Geriyeye doðru nakledilen zararlar, mahsup edilecek geçmiş yıl zararlarý gibi iþleme tabi tutulacaktır.

"Transfer Fiyatlandırması" : Mevcut K.V.K.'nin "Örtölü Kazanç" hakkındaki 17. Maddesi "Transfer Fiyatlandırması" baplıđý ile yeniden düzenlenmiştir. Söz konusu yeni düzenlemeler, tamamıyla OECD'nin 1995'te yayımlanmış bulunan Transfer Fiyatlandırması ile ilgili kavram ve metotlarýn açıklandýđý rapora dayalıdır. Böylece, uluslararası vergi uygulamalarýnda 1995'ten beri genel kabul gören ve çepitli Avrupa ülkeleri ve A.B.D.'de zaten uygulanmakta olan ancak bizim mevzuatımızda hiçbir þekilde tanımlanmadýđý için þimdiye kadar uygulanmamış metotlar, bu konuda getirilen yeni düzenlemelerle yakýn bir zamanda artýk uygulanabilir hale gelecektir.

Transfer fiyatlandırması yoluyla dağıtılan kazançlar kurumlar vergisine tabi olacaktır :

Hali hazırda mevcut K.V.K.'nun 15. Maddesinin 3. bendine göre sermaye

irketlerince dağıtılan "örtülü kazançlar" kurumlar vergisine tabidir.

Yapılan yeni düzenlemelerle "Örtülü Kazanç" kavramı "Transfer

Fiyatlandırması" çerçevesinde tanımlanmış ve yeniden düzenlenmiş oldu

çin ; bu yeni düzenlemeler çerçevesinde, bundan böyle "sermaye irketlerince transfer fiyatlandırması yoluyla dağıtılan kazançlar" kurumlar vergisine tabi olacaktır.

"Örtülü Sermaye" sayılma kolları ile ilgili detaylı açıklamalar ve bazı değiklikler yapılmıştır: Yeni K.V.K. düzenlemelerinde "Sermaye" sayılma kolları daha somut olarak açıklanmış ve bu çerçevede ; "Ana Ortak" ; "Ana Ortakla İlişkili Kipi" kavramları tanımlanmıştır. Borç / Özsermaye oranı, uluslararası genel kabul görmüş uygulamalar çerçevesinde "üç" olarak belirlenmiştir. Pim diye kadar mevzuatımızda hiçbir şekilde açık bir biçimde belirtilmemiş bu oran, aslında uzun zamandan beri belli Avrupa ülkelerince kabul edilerek uygulanmakta olan bir orandır. Bu konuda getirilen yeni düzenlemelerle ; ilişkili kiplerin sağladığı a) "nakdi teminat" karşılığında, b) "gayr-i nakdi teminat" karşılığında ü temin edilen krediler, "Örtülü

Sermaye" sayılıp sayılmama açısından ayrı ayrı değerlendirilmiştir.

Buna göre, kurumların ana ortaklarının veya ana ortaklarının ilişkili oldu kiplerin sağladığı gayr-i nakdi teminatlar karşılığında üçüncü kiplerden temin edilen borçlanmalar örtülü sermaye sayılmayacaktır.

İlişkili kiplerin sağladığı nakdi teminat karşılığında üçüncü kiplerden temin edilen borçlanmalar ise örtülü sermaye kapsamında değerlendirilecektir. Öte yandan, ticari teamüllere uygun olarak, ilişkili kipi ve kuruluşlarla cari hesap ilişkisi içinde yürütülen mal ve hizmet alımlarından kaynaklanan borçlar da örtülü sermaye sayılmayacaktır. Böylece, transfer fiyatlandırması kurallarına ve ticari teamüllere uygun olarak grup irketlerinin birbirleriyle vadeli mal ve hizmet alışverişinde bulunmalarına imkan sağlanmış olacaktır.

Konsolide Kurumlar Vergisi Beyanı Yapabilme İmkanı : Tam mükellefiyete tabi kurumlar ve bu kurumların, sermayesinin doğrudan veya dolaylı olarak %90 ve fazlasına sahip oldukları diğer tam mükellefiyete tabi kurumlar için aynı hesap dönemini kullanmaları kopuluyla kazançlarının birleştirip konsolide kurumlar vergisi beyanname si ile beyan etmeleri imkanı getirilmiştir. Bu beyan usulünü seçenler belli bir süre (Taslak metne göre 5 hesap dönemi) boyunca bu usulden dönemeyeceklerdir.

İlişkili Taraf Açıklamalarına İlişkin Türkiye Muhasebe Standardı (TMS 24)

Konumuz

ile ilgili olarak İlişkili Taraf Açıklamalarına İlişkin Türkiye

Muhasebe Standardı (TMS 24) 31 Aralık 2005 CUMARTESİ - Sayı : 26040

Resmi Gazetede yayımlandı ve 31/12/2005 tarihinden sonra başlayan hesap dönemleri için geçerli olmak üzere yayımlandığı tarihte yürürlüğe girdi.

Bu Standardın amacı;
bir işletmenin finansal durumunun ve faaliyet sonuçlarının, ilgili tarafların mevcudiyeti ile ilgili taraflarla gerçekleştirilen işlemler ve mevcut bakiyelerden etkilenebileceği olasılığında dikkat çekmek için, işletmenin finansal tablolarının gerekli açıklamaları içermesini sağlamaktır.

İlgili taraf açıklamalarının amacı

İlgili taraf ilişkileri, iş ve ticaretin normal bir parçasıdır. Örneğin, işletmeler çoğu kez faaliyetlerinin bir kısmını bağlı ortaklıkları, iş ortakları ve iştirakleri üzerinden sürdürür. Bu koşullar altında, işletmenin iştirak edilen işletmenin finansal ve faaliyet politikalarının etkileme gücü; kontrol, müpterek kontrol veya önemli etkinin varlığıyla gerçekleşir.

Bir ilgili taraf ilişkisi, bir işletmenin kâr veya zarar ve finansal durumu üzerinde etkili olabilir. İlgili taraflar, ilgili olmayan tarafların yapmayacağı işlemler içerisine girebilirler. Örneğin, ana ortaklığına maliyet bedelinden ürün satan bir işletme, diğer bir müşteriye aynı koşullarda satış yapmayabilir. Ayrıca, ilgili taraflar arasındaki işlemler ilgili olmayan taraflarla yapılan işlemlerle aynı tutarda gerçekleştirilebilir.

Bir işletmenin kar veya zarar ve finansal durumu, ilgili taraf işlemleri gerçekleştirilmemiş olsa bile ilgili taraf ilişkilerinden etkilenebilir. Yalnızca ilişkinin var olması bile, bir işletmenin diğer taraflarla olan işlemlerini etkilemeye yeterli olabilir. Örneğin bir bağlı ortaklık, aynı alanda faaliyet gösteren bir başka bağlı ortaklığın ana ortaklığı tarafından satın alınması üzerine, daha önce ticari ilişkide bulunduğu bir işletmeyle olan ilişkisine son verebilir. Alternatif olarak, bir taraf diğer bir tarafın önemli etkisinden dolayı iş yapmaktan kaçınabilir. Örneğin, bir bağlı ortaklıkta araştırma ve geliştirme faaliyetinde bulunmaması konusunda ana ortaklığı tarafından talimat verilmiş olabilir.

Bu nedenlerden dolayı, ilgili taraflarla olan ilişkilerin, işlemlerin ve mevcut bakiyelerin bilinmesi, finansal tablo kullanıcılarının, işletmenin karlılığına ilişkin riskler ve fırsatlar dahil olmak üzere, işletmenin faaliyetleri hakkındaki yapılacak değerlendirmeyi

etkileyebilir.

Bu Standartta geçen terimlerin anlamları aşağıdaki gibidir:

Ylişkili Taraf: Bir tarafın bir işletme ile ilişkili sayılması için:

(a) Söz konusu tarafın, doğrudan ya da dolaylı olarak bir veya birden fazla aracı yoluyla:

(i) İşletmeyi kontrol etmesi, işletme tarafından kontrol edilmesi ya da işletme ile ortak kontrol altında bulunması (ana ortaklıklar, bağlı ortaklıklar ve aynı ip dalındaki bağlı ortaklıklar dahil olmak üzere);

(ii) İşletme üzerinde önemli etkisinin olmasını sağlayacak payının olması; veya

(iii) İşletme üzerinde ortak kontrole sahip olması;

(b) Tarafın, işletmenin bir iştiraki olması ("TMS 28 İştiraklerdeki Yatırımlar" Standardında tanımlandığı gibi);

(c) Tarafın, işletmenin ortak girişimci olduğu bir ip ortaklığı olması (bakınız: "TMS 31 İp Ortaklıklarındaki Paylar");

(d) Tarafın, işletmenin veya ana ortaklığının kilit yönetici personelinin bir üyesi olması;

(e) Tarafın, (a) ya da (d) de bahsedilen her hangi bir bireyin yakın bir aile üyesi olması;

(f) Tarafın; kontrol edilen, ortak kontrol edilen ya da önemli etki altında veya (d) ya da (e)' de bahsedilen her hangi bir bireyin doğrudan ya da dolaylı olarak önemli oy hakkına sahip olduğu bir işletme olması; veya

(g) Tarafın, işletmenin ya da işletme ile ilişkili taraf olan bir işletmenin çalışanlarına ipten ayrılma sonrasında sağlanan fayda planları olması,

gerekir.

Ylişkili tarafla yapılan işlem :

Ylişkili taraflar arasında kaynakların, hizmetlerin ya da yükümlülüklerin bir bedel karşılığı olup olmadığına bakılmaksızın transferidir.

Bir bireyin yakýn aile üyeleri : Ýpletme ile ilgili iþlemler üzerinde etkisi olabilecek ya da iþlemlerden etkilenebilecek aile bireyleridir. Aþaðýdakileri içerebilir:

- (a) Bireyin eþ ve çocuklarý;
- (b) Bireyin eþinin çocuklarý ve
- (c) Bireyin ya da bireyin eþinin bakmakla yükümlü olduklarý kípiller.

Tazminat : "TFRS

2 Hisse Bazlý Ödeme" Standardýna tabi olanlar dahil olmak üzere, çalýþanlara saðlanan bütün faydalarý içerir ("TMS 19 Çalýþanlara Saðlanan Faydalar" Standardýnda tanımlandýđý gibi). Çalýþanlara saðlanan faydalar, iþletmeye sunulan hizmetler karþýlýđýnda iþletme tarafýndan ya da iþletme adýna ödenen, ödenecek olan ya da saðlanan her türlü faydalardýr. Ayrýca iþletme ile ilgili ana ortaklýk adýna yapýlan ödemeleri de içermektedir. Tazminat aþaðýdakileri içerir:

- (a) Ücret,
maaþ, sosyal güvenlik yardýmý, ücretli yýllýk izin, ücretli hastalýk izni, kârdan verilen paylar, ikramiyeler gibi fiilen çalýþanlara saðlanan kýsa vadeli faydalar (eđer dönem sonundan itibaren on iki ay içinde ödenecekse) ile fiilen çalýþanlara saðlanan parasal olmayan faydalar (saðlýk imkanlarý, barýnma, taþýt ve bedelsiz ya da indirimli saðlanan mal ya da hizmetler gibi);
- (b) Emeklilik,
diđer emeklilik faydalarý, iþten ayrýlma sonrasý hayat sigortasý ve saðlýk imkanlarý gibi iþten ayrýlma sonrasý saðlanan faydalar;
- (c) Uzun
dönemli hizmet izni ya da ücretli izin, jübile veya diđer uzun süreli hizmete baðlý faydalarý, uzun vadeli iþ görememezlik faydalarý ve dönem sonundan itibaren on iki ay içinde tamamý ödenmeyecek olan kârdan verilen paylar, ikramiyeler ve ertelenmiþ tazminatý içeren, çalýþanlara saðlanan diđer uzun vadeli faydalar;
- (d) Ýþten çýkarma halinde saðlanan faydalar ve
- (e) Hisse bazlý ödemeler.

Kontrol : Bir iþletmenin faaliyetlerinden fayda saðlamak amacýyla, söz konusu iþletmenin finansal ve faaliyet politikalarýný yönetme gücüdür.

Müpterek Kontrol : Bir ekonomik faaliyet üzerindeki kontrolün sözleşmeye dayalı olarak paylaşılmasıdır.

Kilit Yönetici Personel : İşletmenin, (idari ya da diğer) herhangi bir yöneticisi de dahil olmak üzere, faaliyetlerini planlama, yönetme ve kontrol etme yetki ve sorumluluğuna doğrudan veya dolaylı olarak sahip olan kişilerdir.

Önemli Etki : Yatırım yapılan işletmenin finansal ve faaliyetle ilgili politikaların belirlenmesi kararlarına katılma gücü olup, bu politikalar üzerinde kontrol etme gücünü ifade etmemektedir. Önemli etkiye, hisse sahipliği, esas sözleşme veya bir anlaşmayla sahip olunabilir.

Her olası ilipkili taraf ilipkisi değerlendirilirken ilipkinin özü dikkate alınır, sadece yasal bekle bakılmakla yetinilmez.

Bu Standart kapsamında, aşağıdakiler ilipkili taraf olmak zorunda değildir:

- (a) İşletmenin, ilipkili taraf tanımıyla belirtilen (d) ve (f) kapsamında olmayan, sadece ortak bir yöneticiye ya da kilit yönetici personelinin başka bir üyesine sahip olması.
- (b) İşletmenin ortak girişiminin sadece bir ilip ortaklığı üzerinde müpterek kontrolü paylaşmaları.
- (c) (i) Finansman sağlayanlar,
(ii) Sendikalar,
(iii) Kamu hizmeti şirketleri, ve
(iv) Devlet makamları ve mercilerinden,

İşletme ile sadece olağan ilip ilipkileri içerisinde olanlar (işletmenin serbest hareket etmesini etkileyebilecek ya da karar alma sürecine dahil olabilecek olsa da).

(d) Bir işletmenin önemli hacimde işlem yaptığı bir müpteri, tedarikçi, acente, danışman ya da genel müessil (sadece bu işlemlerin sonucu ekonomik bağımlılık nedeniyle).